

Ankara Eski Havagazı Fabrikasının Sökümü Nedeniyle Çevreye Olası Asbest Yayılımı

Asbest özellikle 1980'lere kadar ısı izolasyonu gereken birçok alanda, bu arada binaların ısı yalıtımında da kullanılmış fibröz yapıları doğal silikat türlerine verilen addır. Sonraki yıllarda bilimsel çalışmalarda solunan havada bulunması durumunda özellikle akciğer kanserine yol açabildiği anlaşıncı üretimi ve kullanımı yasaklanmış, kuzey Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri'nde önceki yıllarda ısı yalıtım amacıyla kullanıldığı binalardan çeşitli fiziksel tekniklerle temizlenmesi yoluna gidilmiştir. Yine aynı amaçla kullanılmış olduğu gemilerin sökülerinin de özel önlemler alınarak yapılması ve hem işçilerin, hem de varsa yakın çevrede yaşayan halkın sağlığının korunması gerekmektedir.

Geçtiğimiz hafta içerisinde Ankara Maltepe'de bulunan ve uzunca süredir kullanım dışı olan eski havagazı fabrikasının kısmen sökülmesi sırasında yapımında kullanılmış olan asbestin çevreye yayılımının engellenmesi amacıyla yeterli önlem alınmadığı iddiaları vardır. Bu iddialar nedeniyle yakın çevrede yaşayan ya da çalışan insanlar veya okula giden öğrenciler üzerinde herhangi bir sağlık riski olup olmadığı ve risk söz konusu ise bunun boyutları yoğun tartışılmaktadır. Bu bağlamda Türk Toksikoloji Derneği'nden de bilgi ve değerlendirme talep edilmektedir.

Asbest partikülleri solunma havasında belirli konsantrasyonların üzerinde ve belirli süre solunması durumunda özellikle akciğerlerde mekanizması tam anlaşılamayan bir şekilde tümör oluşumuna neden olan bir maddedir. Havagazı fabrikasının sökümü ile ilgili olarak resmi açıklamada bahsedilen file ve branda germe uygun ve yeterli bir önlem olmamakla birlikte mevcut tesisin hangi kısmında asbest kullanıldığı, söküm sırasında asbestli kısımlara kesme, delme veya tabakalar halinde çıkarma gibi ne tür bir işlemin uygulandığı bilinmediği için alınan tedbirlerin ne kadar uygun olduğu hakkında yorum yapmak zordur. Sökümde çalışan işçilerde ve yakın çevrede yaşayan kişilerde sağlık riskini değerlendirmek için söküm öncesinde ve sırasında çeşitli mesafelerde solunan havada asbest partikül konsantrasyonunun ölçülmesi gerekirdi. Bu bilgi elimizde olmadan yorum yapabilmek ve riskin ne boyutta olduğunu söyleyebilmek ne yazık ki mümkün değildir. Bu andan itibaren yapılabilecekler havaya yayılması muhtemel asbest partiküllerinden bir kısmı kuru ve/veya yağ çökme ile, yarıçapı asbest emisyonunun şiddeti ve emisyon sırasındaki hava hareketleri (rüzgâr, yağmur vb.) ile değişecek şekilde havagazı fabrikası çevresinde yere çökmüş olabileceğinden, ayrıca yaya ve taşıt trafiği, rüzgâr gibi etkenlerle tekrar yerden kalkabileceği için zorunluluk olmadıkça bu civarda özellikle açık havada fazla zaman geçirilmemesi önerilir. Ancak bu bölgenin şehrin en işlek bölgelerinden birisi olması nedeniyle uzak kalmanın mümkün olmadığı durumlarda havagazı fabrikası merkezde olacak şekilde 4 km yarı çaplı bir alanda bir süre eczanelerde satılan maskeyle dolaşılması, kamu hizmetleri açısından ise bu bölgede özel vakum sistemleriyle yerlerin, partikül tutabilecek olan bina cephelerinin ve ağaçların temizlenmesi yerinde olacaktır. Söküm için yeterli önlem alınıp alınmadığı kontrol edilene kadar yürütmeyi durdurma kararı alınmış olması ve Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından işlemin uzman bir firmaya kontrol altında yaptırılacağına açıklanması olumlu gelişmelerdir. Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Türk Toksikoloji Derneği Yönetim Kurulu